

انگیزه تحصیلی و رابطه آن با برخی از عوامل در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان

فنبر روحی*

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، مربی گروه اصول و فنون و مدیریت دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

سیدعابدین حسینی

کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری داخلی و جراحی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

محمدتقی بادله

کارشناس ارشد بیهوشی و زبان انگلیسی، گروه دروس عمومی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

حسین رحمانی

کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری داخلی و جراحی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

زمینه و هدف: نیروی انسانی و آموزش آنها محور توسعه کشور در زمینه‌های مختلف به شمار می‌رود و انگیزه، موتور محرکه یادگیری در انسان است. برای ایجاد تغییر رفتار در فراگیران، باید به عوامل مرتبط با انگیزه و میزان تأثیر آنها پی‌برد. این مطالعه به منظور بررسی رابطه برخی از عوامل با انگیزه تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام شد.

روش کار: این مطالعه توصیفی-تحلیلی در سال ۱۳۸۵ بر روی کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان که حداقل یک نیم‌سال، واحد کارآموزی را گذرانده بودند (۵۳۵ نفر)، صورت گرفت. داده‌ها به وسیله پرسشنامه معتبر انگیزش تحصیلی (Situational Motivation Scale, SIMS) و پرسشنامه محقق ساخته عوامل مرتبط (رفاه دانشجویی دانشگاه، آموزشی دانشکده، مراکز آموزشی درمانی و آینده شغلی) که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود، جمع‌آوری گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد ۴۷٪ نفر در پژوهش شرکت کردند (میزان پاسخ ۸۸/۶ درصد)؛ ۷۳/۲ درصد آنها زن و مابقی مرد بودند. از نظر انگیزه تحصیلی، دانشجوی کاملاً بی‌انگیزه وجود نداشت و بیشتر دانشجویان (۵۲/۵ درصد) با انگیزه بودند. بین انگیزه تحصیلی با عوامل مرتبط چهارگانه رابطه مستقیم و ضعیف و معنی‌داری وجود داشت ($P=0/001$). کم‌ترین ضریب همبستگی (۰/۱۴) مربوط به ارتباط انگیزه تحصیلی با عامل مراکز بهداشتی و درمانی و بیشترین همبستگی (۰/۲۴) با عامل آموزشی دانشکده‌ها بوده است. همچنین بین انگیزه تحصیلی با توجه به جنسیت و رشته تحصیلی تفاوتی وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: با وجود ارتباط بین انگیزه تحصیلی و عوامل مرتبط چهارگانه همچنین وجود انگیزه تحصیلی پائین‌تر از متوسط در ۴۶/۹ درصد از دانشجویان، نیاز توجه هرچه بیشتر متولیان آموزشی به این مهم را طلب می‌کنند، هر چند توجه به آینده شغلی دانشجویان در عمل از حیطة فعالیت دانشگاه‌ها خارج می‌باشد و به یک همت ملی نیازمند است.

کلید واژه‌ها: انگیزه تحصیلی، دانشجو، عوامل مرتبط، دانشگاه علوم پزشکی

* نویسنده مسؤول: گروه اصول فنون و مدیریت دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه

آموزش و پرورش نیروی انسانی یکی از ارکان بنیادین و مهم در رشد و توسعه اقتصادی-اجتماعی، فرهنگی و سیاسی به شمار می‌رود (۱). اگر برنامه‌های آموزش نیروی انسانی متناسب با نیازهای بهداشتی و درمانی کشورها نباشد، آنها قادر نخواهند بود سطح سلامت جامعه را به حدی برسانند که مردم بتوانند از نظر اجتماعی و اقتصادی زندگی مولدی داشته باشند (۲). و داشتن انگیزه برای یادگیری این نیروی انسانی بسیار با اهمیت است، انگیزش عاملی درونی است که فرد را از درون به فعالیت واداشته و منبعث از نیازهای فرد است (۳). از آنجایی که یادگیری نوعی تغییر در رفتار است لذا باید به استعدادها، انگیزه‌ها، علایق و توانایی‌های فراگیران پی‌برد (۴). به علاوه "بنیامین بلوم" عوامل دیگری مانند گذشت زمان و شرایط محیطی را نیز بر یادگیری مؤثر می‌داند (۵). صرفاً به دلیل نبودن انگیزه یادگیری در فراگیران نمی‌توان فرآیند یادگیری را متوقف نمود بلکه می‌توان در حین تدریس و تحصیل نیز در آنها انگیزه ایجاد کرد (۶).

پژوهش‌های مختلف مؤید ارتباط بین انگیزه تحصیلی با عوامل مختلف است همچنان که "لیندال گراهام" بین تئوری انگیزشی انتظار و رضایت و کسب موفقیت دانشجویان به نتایج مثبتی دست یافت (۷). همچنین میسکل (Miskel) و همکاران بین نیروی انگیزش و رضایت و عملکرد شغلی معلمان ارتباط مشاهده کردند و علت حضور یک چهارم از دانشجویان در دانشگاه را مستقیماً در ارتباط با وضعیت شغلی فعلی یا آینده آنها و نه درصد برای ایجاد یا بهبود عکس‌العمل‌های اجتماعی و روابط شخصی اعلام کردند (۸). همین طور بحرانی بین عادت مطالعه و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان مخصوصاً عزت نفس و اتکا به نفس رابطه معنی‌دار با ضریب همبستگی ۰/۳۴ اعلام نمود (۹). جمشیدی نیز مشخص کرد هدف‌مداری، گرایش به پیشرفت، کار، تکلیف و همیاری اجتماعی از توان انگیزشی خیلی بالا و رقابت جویی و پاداش‌های مادی از توان انگیزشی خیلی پایین برخوردار بوده‌اند. قدرت طلبی و شهرت

طلبی نیز حد نصاب نمره را کسب نکردند؛ یعنی هیچ‌گونه نیروی انگیزشی برای تحصیل را نداشتند (۱۰). استنادیج (Standage) و همکاران نیز بین میزان دستیابی به اهداف آموزشی و ابعاد مختلف انگیزه تحصیلی در بین ۳۱۸ نفر از دانش‌آموزان در ایالت آریزونا ایالات متحده امریکا رابطه معنی‌داری ($P=0/001$) را گزارش نموده است (۱۱). اگر بدانیم که چه عواملی منجر به افزایش یا کاهش انگیزش می‌شوند. می‌توانیم تا حدودی زیادی رفتار انسان‌ها را پیش‌بینی کنیم (۶).

داشتن انگیزه برای انجام هر کاری توسط انسان لازم است و هیچ یک از فعالیت‌های ارادی انسان‌ها بدون داشتن انگیزه رخ نمی‌دهد. از جمله این فعالیت‌ها، یادگیری است که شاهره اصلی آن داشتن انگیزه می‌باشد. از آنجایی که انگیزه انسان‌ها نمی‌تواند با عوامل مختلفی مانند شرایط محیطی، منافع فراگیر از یادگیری، میزان هزینه و فایده فراگیر، خصوصیات فرادهنده و ... ارتباط داشته و میزان این ارتباط می‌تواند در جوامع و گروه‌های مختلف متفاوت باشد و ضرورت شناخت انگیزه در فراگیران و درجه ارتباط آن با عوامل مختلف، پژوهشگر را بر آن داشت ضمن اندازه‌گیری انگیزه تحصیلی دانشجویان رابطه آن را با عوامل مرتبط، تعیین نماید و نتایج آنرا برای بهره‌برداری در اختیار مسئولان سیستم آموزشی دانشگاه قرار دهد.

روش کار

در این مطالعه توصیفی-تحلیلی که با هدف تعیین رابطه بین انگیزه تحصیلی با برخی از عوامل در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۸۵ صورت گرفت، نمونه‌گیری به روش سرشماری بود. معیارهای ورودی به مطالعه، اشتغال به تحصیل در زمان جمع‌آوری داده‌ها و گذراندن حداقل یک ترم کارآموزی در مراکز آموزشی و بهداشتی و درمانی دانشگاه و معیارهای خروج، مهمانی صرفاً برای یک ترم و تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود. تعداد کل نمونه پیش‌بینی شده ۵۳۵ نفر

تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS.V.13.5 و با استفاده از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی، ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن و آزمون‌های آماری من‌ویتنی‌یو و کروسکال والیس صورت گرفت. کلیه آزمون‌ها در سطح $P < 0/05$ معنی‌دار محسوب گردید.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که از ۵۳۵ نفر دانشجو، ۶۱ نفر پرسشنامه را عودت ندادند بنابراین میزان پاسخ دهی ۸۸/۶ درصد بود. از ۴۷۴ دانشجوی مورد مطالعه، ۲۶/۸ درصد مرد و ۷۳ درصد زن بودند؛ دامنه سنی آنان ۱۹ تا ۲۸ سال بود و ۸۱/۴ درصد مجرد بودند. ۱۴۵ نفر (۳۰/۶ درصد) در رشته پزشکی، ۱۲۹ نفر (۲۷/۳ درصد) در رشته پرستاری، ۷۵ نفر (۱۵/۸ درصد) در رشته مامایی، ۳۴ نفر (۷/۲ درصد) در رشته بهداشت، ۴۵ نفر (۹/۵ درصد) در رشته اتاق عمل، ۲۱ نفر (۴/۴ درصد) در رشته هوشبری و ۲۴ نفر (۵ درصد) در رشته علوم آزمایشگاهی مشغول به تحصیل بودند. ۷۹/۶ درصد از دانشجویان در خوابگاه و ۱۵/۲ درصد از خانواده‌های دانشجویان در گرگان ساکن بودند.

یافته‌های پژوهش در زمینه انگیزه تحصیلی دانشجویان نشان داد، بیشتر دانشجویان با انگیزه (۵۲/۵ درصد) و بعد از آن دارای انگیزه متوسط (۴۶ درصد) بودند (جدول ۱)

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی درجه انگیزه تحصیلی در بین

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۸۵

درجه انگیزه	تعداد	درصد
کاملاً بی انگیزه	۰	۰
بی انگیزه	۴	۰/۹
متوسط	۲۱۳	۴۶
بالانگیزه	۲۴۳	۵۲/۵
کاملاً با انگیزه	۳	۰/۶
جمع	۴۶۳	۱۰۰

(دانشکده پزشکی ۱۶۹، پرستاری و مامایی ۲۲۴ و پیراپزشکی ۱۴۲ نفر) بود.

برای گردآوری داده‌ها از مقیاس انگیزش تحصیلی (SIMS) استفاده شد (۱۱، ۱۲، ۱۳). این مقیاس بر مبنای نظریه خود-تعیین‌کنندگی ساخته شده و حاوی ۴۹ پرسش پنج گزینه‌ای است که بعد از تأیید روایی محتوا، پایایی آن به روش باز آزمایی به فاصله دو هفته ($r=0/73$) و ثبات درونی با محاسبه آلفای کرونباخ (۰/۸۸) نیز مورد تأیید قرار گرفت. ضریب آلفای محاسبه شده برای کل پرسشنامه معادل ۰/۸۸ بر روی دانش آموزان دبیرستانی و نیز دانشجویان کانادایی گزارش شده است (۱۳). این پرسشنامه در ایران نیز توسط جمشیدی (۱۰) با محاسبه آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۴ بومی شده و مورد استفاده قرار گرفت و آلفای کرونباخ محاسبه شده توسط محقق نیز پس از جمع‌آوری داده‌ها برابر ۰/۸۵ بود.

برای تعیین عوامل مرتبط از پرسشنامه محقق ساخته حاوی ۳۶ سؤال ۵ گزینه‌ای (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) که در چهار بخش (رفاه دانشجویی دانشگاه، آموزش دانشکده، مراکز آموزشی و بهداشتی، درمانی و آینده شغلی) و هر بخش ۹ سؤال، تنظیم شده بود، استفاده شد. اعتبار علمی کل پرسشنامه با روش اعتبار محتوا و اعتماد علمی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ تعیین شد (۰/۹۴) و ضریب آلفای کرونباخ بخش‌های مختلف پرسشنامه بعد از جمع‌آوری داده در بخش رفاه دانشجویی دانشگاه ۰/۸۱، آموزش دانشکده ۰/۸۲، مراکز آموزشی و بهداشتی درمانی ۰/۸۸ و آینده شغلی ۰/۹۲ به دست آمد. در نمره‌دهی پرسشنامه انگیزه تحصیلی نمرات پائین‌تر از ۸۹ انگیزه خیلی کم، ۱۲۷-۸۹ انگیزه کم، ۱۶۶-۱۲۸ انگیزه متوسط، ۲۰۵-۱۶۷ انگیزه زیاد و نمرات بالاتر از ۲۰۵ انگیزه خیلی زیاد را به خود اختصاص دادند. نمره‌دهی پرسشنامه عوامل مرتبط به این صورت بود که نمرات بین ۹ تا ۱۸ کاملاً ناراضی، ۱۹ تا ۲۷ ناراضی، ۲۸ تا ۳۶ متوسط، ۳۷ تا ۴۵ راضی و نمره ۴۶ و بالاتر کاملاً راضی در نظر گرفته شد.

انگیزه تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت و رشته تحصیلی دانشجویان تفاوت معنی داری وجود نداشت (به ترتیب $P=0/14$ و $P=0/76$).

جدول ۲: رابطه بین انگیزه تحصیلی و عوامل چهارگانه

عوامل مرتبط	ضریب همبستگی	p
رفاه دانشجویی	۰/۲۱۴	۰/۰۰۱
آموزشی دانشکده	۰/۲۴۲	۰/۰۰۱
مراکز آموزشی و درمانی	۰/۱۴۲	۰/۰۰۱
آینده شغلی	۰/۲۲۵	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های این مطالعه نشان داد که هیچ یک از دانشجویان کاملاً بی‌انگیزه نبودند و ۵۲/۵ درصد از دانشجویان دارای انگیزه بالا بودند. در پژوهش میسکل و همکاران نیمی از دانشجویان هیچ‌گونه انگیزه‌ای برای تحصیل در دانشگاه نداشتند (۸). نبودن دانشجویان کاملاً بی‌انگیزه به نظر یک نتیجه قابل پیش بینی بوده است، چون افرادی که در رقابت سنگین کنکور سراسری قبول شده‌اند اصولاً نباید کاملاً بی‌انگیزه باشند.

مطالعه جمشیدی (۱۳۷۶)، نشان داد که عوامل انگیزشی هدف-مداری، گرایش به کار و وظیفه و پیشرفت از توان انگیزشی بالا و عوامل رقابت جویی و پاداش‌های مالی از توان انگیزشی خیلی پایینی برخوردار بودند (۱۰). در این پژوهش نیز عوامل هدف-مداری و پاداش‌های مالی از توان انگیزشی بالا ولی عوامل رقابت جویی، وابستگی و همیاری اجتماعی از توان انگیزشی پایینی برخوردار بودند که نشان دهنده گرایش بیشتر دانشجویان به خود و توجه کمتر به عوامل اجتماعی و سایر دانشجویان می‌باشد. برای استفاده از توان انگیزشی هدف-مداری می‌توان با ارائه طرح درس و مشخص نمودن اهداف تدریس در هر دوره از این عامل بهره برداری نمود. همچنین برای استفاده از عامل پاداش‌های مالی، علی‌رغم مفید بودن تشکیل اردوهای فرهنگی و ورزشی، می‌توان بخشی از اعتبارات این بخش را برای تشویق مناسب دانشجویان برتر هزینه کرد، همان‌طور که میلان (Milan) فشارهای مالی را از

همچنین نتایج نشان داد که عوامل انگیزشی رقابت جویی و پاداش‌های مالی به ترتیب از کمترین و بیشترین توان انگیزشی برخوردار بودند.

نتایج نشان داد که ۵۵/۷۲ درصد از دانشجویان از عوامل رفاه دانشجویی، ۳۹/۳۴ درصد از عوامل آموزشی دانشکده راضی بودند و ۴/۲۱ درصد از عوامل مراکز آموزشی درمانی کاملاً راضی بودند (جدول ۲).

جدول ۲: توزیع فراوانی نسبی رضایت از عوامل چهارگانه مرتبط با

انگیزه تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان

عوامل موثر (درصد)	رضایت	رفاهی دانشگاه	آموزشی دانشکده	مراکز بهداشتی و درمانی	آینده شغلی
کاملاً نا راضی	۲/۰۸	۵/۴۹	۵/۳۲	۶/۱۲	۱۲/۶۹
نا راضی	۱۷/۷	۲۳/۷۳	۳۷/۴۷	۱۵/۵۳	۴۱/۷۹
متوسط	۱۸/۴۸	۲۳/۹۵	۲۰/۸۴	۲۳/۸۵	۲۳/۸۵
راضی	۵۵/۷۲	۳۹/۳۴	۳۲/۱۵	۷۱/۷۹	۱۰۰
کاملاً راضی	۵/۹۹	۷/۴۷	۴/۲۱	۱۰۰	۱۰۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

در خصوص وجود ارتباط بین انگیزه تحصیلی و رضایت دانشجویان از عوامل چهارگانه (رفاه دانشجویی دانشگاه، آموزش دانشکده، مراکز آموزشی و بهداشتی، درمانی و آینده شغلی) ضریب همبستگی اسپیرمن بین انگیزه تحصیلی و این عوامل ارتباط ضعیف، مستقیم و معنی داری نشان داد ($P=0/001$) همچنین نتایج حاکی از آن است که بیشترین همبستگی مربوط به ارتباط بین انگیزه تحصیلی و عامل آموزشی دانشکده‌ها بود، به طوری که با افزایش میزان رضایت دانشجویان میزان انگیزه تحصیلی آنان افزایش داشته است و عوامل تصور از آینده شغلی و رفاه دانشجویی در رتبه‌های بعدی از نظر شدت این ارتباط قرار داشتند و کمترین میزان همبستگی بین انگیزه تحصیلی و عوامل مراکز آموزشی و درمانی وجود داشت. از آنجایی که تمامی این ارتباط‌ها از نوع مستقیم بوده، با افزایش میزان رضایت دانشجویان میزان انگیزه تحصیلی آنان نیز افزایش را نشان داده است (جدول ۲). بین

رضایت کم بودند. علی‌رغم شرایط نسبتاً مطلوب و تلاش بی‌وقفه مسئولان دانشگاه و وزارتخانه برای رفع کمبود فضای بالینی. سرانه تخت به ازای هر دانشجوی رشته پرستاری در دانشگاه مورد پژوهش پایین بود (۲/۳۲)، در حالی که در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه سرانه تخت به ازای هر دانشجوی رشته پرستاری ۱۰/۶ تخت بوده است (۱۶). کمبود سایر امکانات محیط‌های بالینی مورد استفاده برای آموزش دانشجویان که پاسخگوی نیازهای آموزشی آنان نبوده، بر رضایت آنان تأثیر منفی داشته است. که به نظر به دلیل نوبت بودن دانشگاه می‌باشد که توجه جدی متولیان آموزش پزشکی را می‌طلبد تا با ایجاد امکانات جدید ضمن ارتقای شرایط خدمت رسانی به مردم استان، شرایط را برای آموزش دانشجویان گروه پزشکی از قبل مهیاتر نمایند، علی‌رغم این‌که بین عامل مراکز آموزشی درمانی و انگیزه تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود داشت که تأیید کننده نتایج پورالهام می‌باشد (۱۷). همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و تصور از آینده شغلی رابطه معنی‌داری وجود دارد که تأیید کنند پژوهش ضرغامی (۱۳۸۲) است که بین شغل آینده و انتخاب رشته تحصیلی رابطه معنی‌داری را اعلام نموده است (۲۰). همچنان که بختیاری نیز تصور کاملاً مثبتی از آینده شغلی دانشجویان را در تحقیق خود اعلام کرده است (۲۱). در حالی که در امریکا به ترتیب نوع مشکلات بیماران، دارا بودن مهارت و توانایی برای رشته مربوطه، محتوای علمی و مشکلات تشخیصی بر انتخاب شغل آینده دانشجویان تأثیر گذار بوده است (۲۲). همچنین دانشجویان پزشکی در کالیفرنیا به موضوعاتی مانند کافی بودن اوقات فراغت و یا صرف وقت کافی با خانواده، میزان استرس و حجم کار و تعهدات، اشتغال خاطر دارند (۲۳). به نظر طبیعی است که جوانان ما برای کسب شغل و تأمین آینده‌ای روشن‌تر وارد دانشگاه می‌شوند. از آنجایی که آمارهای رسمی و غیر رسمی از وجود درصد بالایی از بیکاری در کشور خبر می‌دهند، احتمال عدم اشتغال به کار در رسته شغلی مرتبط با رشته تحصیلی می‌تواند جزء

مهم‌ترین عوامل استرس‌زا، سرخوردگی و انصراف دانشجویان در حرفه‌های پزشکی می‌داند (۱۴). همچنین نظام آموزشی می‌تواند با اعمال نظارت دقیق، شرایطی فراهم نماید تا انگیزه تحصیلی دانشجویان تقویت گردد.

وجود منابع و امکانات آموزشی کافی مانند: کتابخانه، سالن سخنرانی، مدرسین ماهر و ... در دانشکده‌های پزشکی برای ارتقای کیفیت آموزش و برنامه ریزی آموزشی ضروری است (۱۵). نتایج نشان داد ۵۵/۷۲ درصد از دانشجویان از عوامل رفاه دانشجویی دانشگاه و ۳۹/۳۴ درصد آنها از عوامل آموزشی دانشکده رضایت زیاد داشتند و آزمون آماری نیز رابطه معنی‌داری را بین این عوامل و انگیزه تحصیلی را نشان داد. بیشترین همبستگی از بین عوامل چهارگانه مربوط به عامل آموزشی دانشکده بود که تأیید کننده نتایج حاصل از سطح بندی خدمات آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی در سال ۱۳۸۳ می‌باشد که نشان داد در معیار امکانات فیزیکی با کسب امتیاز ۸۲/۴۷ از ۹۳/۴۱ حائز رتبه ۹، در معیار امکانات کتابخانه‌ای با کسب امتیاز ۴۹/۳۱ از ۶۷/۳۱ حائز رتبه ۱۸ و همچنین در معیار سیستم‌های حمایتی دانشجویان با کسب امتیاز ۶۳/۳۸ از ۹۱/۷۵ حائز رتبه ۲۲ در بین ۵۲ دانشگاه شد (۱۶) که شرایط مطلوبی بوده و بر روی دانشجویان و پیشرفت تحصیلی آنان تأثیرات مثبتی را داشته است و موجب افزایش رضایت آنها از عوامل رفاه دانشجویی دانشگاه شده است که با مطالعه انجام شده در دانشگاه شهید چمران اهواز که ارتباط مثبت بین امکانات آموزشی دانشگاه و پیشرفت تحصیلی را نشان داد (۱۷) و پژوهش انجام شده در کالج رویال (Royal College) که ارتباط معنی‌داری را بین امکانات آموزشی دانشگاه با پیشرفت تحصیلی نشان داد، همخوانی دارد (۱۸). همچنین ادومی نیز به نتایج مشابهی دست یافت (۱۹).

نتایج نشان داد که بین عوامل چهارگانه، عامل مراکز آموزشی درمانی از کمترین همبستگی با انگیزه تحصیلی برخوردار بوده است و ۳۷/۴۷ درصد از دانشجویان از شرایط محیط کارآموزی و مرکز آموزشی درمانی دانشگاه دارای

آموزش بالینی نسبت به افزایش قدرت یادگیری دانشجویان اقدام نمایند که بدون شک با توجه به افق بیست ساله کشور و جنبش نرم‌افزاری، انجام هر گونه سرمایه‌گذاری در این خصوص قابل دفاع و موجه می‌باشد. همچنین به افراد علاقمند توصیه می‌شود انگیزه تحصیلی را به صورت مقایسه‌ای با سایر مراکز آموزش عالی یا با انجام یک پژوهش مداخله‌ای در این زمینه پی‌گیری نمایند.

سپاسگزاری

بدین وسیله از حمایت مالی معاونت محترم پژوهشی دانشگاه و زحمات مسئولین آموزش دانشکده‌های پزشکی، پرستاری و مامایی و آموزشکده پیراپزشکی و همچنین از مسئولین آموزش بالینی دانشجویان پزشکی و مخصوصاً از دانشجویان دانشگاه که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌گردد.

نگرانی‌های اصلی دانشجویان باشد. در حالی که در کشورهای توسعه یافته نوع این دغدغه‌ها متفاوت است و راه حل‌های متفاوتی دارد ولی حل مشکل اشتغال در کشور نیاز به یک عزم ملی دارد. البته مسئولین می‌توانند با ایجاد ظرفیت‌های استانی (افزایش تعداد تخت‌های بیمارستانی و ایجاد مراکز بهداشتی و درمانی که مورد نیاز استان نیز می‌باشد) در حل این مشکل تأثیر گذارتر باشند.

نظام آموزش پزشکی به دلیل نیاز کشور، بی وقفه به تربیت دانشجو ادامه می‌دهد و منتظر ایجاد انگیزه و تمایل در فراگیران نمی‌ماند. این نظام‌های آموزشی هستند که باید بر تلاش خود افزوده، علاوه بر حفظ شرایط موجود، شرایط آموزشی را ارتقاء بخشیده و بر مؤلفه‌های مرتبط یعنی فراگیر، فرا دهنده و امکانات آموزشی، تأثیر گذاشته و نیروی کار دانا و ماهرتر به جامعه تحویل دهند. تصمیم گیرندگان بخش آموزش می‌توانند با افزایش تعداد تخت و ایجاد فضاهای جدید

منابع

1. پارسا محمد. روانشناسی یادگیری بنیاد نظریه‌ها. تهران: انتشارات بعثت؛ ۱۳۷۲: ۶۵.
2. هروآبادی شیفته. مدیریت خدمات پرستاری و مامایی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران؛ ۱۳۷۹: ۲۹۹.
3. Trofino AJ. Transformational leadership: moving total quality management to word-class organizations. *Int Nurs Rev* 2000; 47(4): 232-242.
4. عبدالعلیان معصومه. روش‌های تدریس و یادگیری در آموزش پرستاری. بابل: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بابل؛ ۱۳۷۹: ۲۷.
5. Bloom BJ, Hstings T, Madaus GF. *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill Book Co; 1971:44.
6. اسدی نوقابی احمدعلی. فرآیند یادگیری و اصول آموزش به بیمار. تهران: انتشارات بشری؛ ۱۳۸۳: ۷-۴.
7. Graham LL. Expectancy theory as a predictor of college student grade point average. Satisfaction, doctoral dissertation university of Kansas; 1980: 44.
8. Miskel C, Defrain JA, Wilcox K. A test of expectancy motivation theory in educational organizations. *EAQ* 1980; 16(1): 70-92.
9. بحرانی محمود. مطالعه انگیزش تحصیلی دانش آموزان متوسطه استان فارس و عوامل همبسته با آن. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز ۱۳۸۴؛ دوره بیست و دوم، شماره چهارم: ۱۵-۱۰۴.

۱۰. جمشیدی فریمان. بررسی رابطه عوامل انگیزش تحصیلی با مواضع کنترل در میان دانشجویان مراکز آموزش عالی ضمن خدمت فرهنگیان و مراکز تربیت معلم استان زنجان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته آموزش بزرگسالان. تهران: دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی؛ ۱۳۷۶: ۶۶.
11. Standage M, Treasure DC. Relationship among achievement goal orientations and multidimensional situational motivation in physical education. *Br J Educ Psychol* 2002; 72(1):87-103.
12. Deci EL, Ryan R. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press; 1985: 45-54.
13. Guay F, Vallerand R, Blanchard C. On the assessment of situational intrinsic and extrinsic motivation. The situational motivation scale. *Journal Motivation and Emotion* 2000; 24(3): 175-213.
14. Milan MC. The future of college health. *JAM Coll Health* 1997; 143 (6): 258-61.
۱۵. نیایی امیرمازیار. استانداردهای بین المللی WFME در آموزش پزشکی مقدماتی و استانداردهای اعتبار بخش (LCME در آمریکا). تهران: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دبیرخانه شورای نظارت، ارزشیابی و گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور؛ پائیز ۱۳۷۹: ۲۲.
۱۶. محمدی آیین. سطح بندی خدمات آموزشی. تهران: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، معاونت آموزشی و امور دانشجویی؛ ۱۳۸۳: ۱۲۱-۹۷.
۱۷. پورالهام حسین. بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان با عوامل مختلف. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی*. فصلنامه علمی-پژوهشی. *مجله دانشگاه شهید چمران اهواز* ۱۳۷۷؛ شماره ۲-۱: ۸-۳۴.
18. Brazir H, Conroy RM. Library use and academic achievement among medical student. *Med Educ* 1996; 30(2): 142-52.
۱۹. ادهمی اشرف، جوادی یدا،... حق‌دوست علی‌اکبر. ارتباط امکانات آموزشی و نیروی انسانی بخش‌های علوم پایه با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی کرمان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین* ۱۳۸۱؛ دوره ششم، شماره دوم: ۶۳-۵۶.
۲۰. ضرغامی مهران، غفاری ساروی و جیهه، خلیلیان علی‌رضا، سفیدچیان علی‌رضا. عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تخصصی فارغ التحصیلان پزشکی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل*، ویژه نامه مقالات آموزش پزشکی ۱۳۸۲؛ دوره ششم، شماره دوم: ۲۳-۱۸.
۲۱. بختیاری فرید، فلاحت‌پیشه فرزانه. بررسی نظرات دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در مورد مسائل آموزشی، رفاهی و حرفه‌ای. *مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی قزوین* ۱۳۷۸؛ شماره ۱۰: ۷۴-۶۸.
22. Donald G, Kassebaum MD, Philip L, Szenas MA. Factors influencing the specialty choices of 1993 medical school graduate. *Acad Med* 1994; 69(2): 164-70.
23. Gelfand DV, Podnos YD, Wilson SE, Cook J, Williams RA. Choosing general surgery: insights into career choices of current medical students. *Arch Surg* 2002; 137(8): 941-5.

Educational Motivation and its Relationship with some Factors among the Students of Golestan University of Medical Sciences

Ghanbar Rouhi *

M.Sc. in Health Care Management, Instructor of Basics, Fundamental & Nursing Management Dept., School of Nursing & Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Seyyed Abedin Hoseini

M.Sc. in Nursing, Instructor of Medical & Surgical Nursing Dept., School of Nursing & Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Mohammad Taghi Badeleh

M.Sc. in Anesthesiology & English Literature, General Courses Dept., Educational Affairs, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Hosein Rahmani

M.Sc. in Nursing, Instructor of Medical & Surgical Nursing Dept., School of Nursing & Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Background & Objective: Human resources and their education is the core of development in different fields and motivation is the driving engine of learning. Since changing in learner's behavior needs to assess motivation related factors and their efficacy, This research was aimed to study some factors affecting on students motivation in Golestan University of Medical Sciences.

Methods: In 2006 this descriptive-analytic study was carried out on the students (n=535) who have at least passed one semester of clinical training course. Data were collected by the Situational Motivation Scale (SIMS) and a researcher made questionnaire dealing with the related factors (the students' welfare office, college education, educational and therapeutic center and career prospects) which its validity and reliability was approved.

Results: Among 474 participated subjects (response rate 88.6%), 73.2% are females, no one was totally unmotivated and most of them (52.5%) are motivated. There were direct, weak and significant relationships between educational motivation and four related factors (P=0.001) but it is not true for gender and field of study. The least correlation factor ($r=0.14$) is related to educational and therapeutic center and the most to college education ($r=0.24$)

Conclusion: In spite of the significant correlation between motivation and four related factors and below moderate motivation in 46.9% of the students, we suggest universities' educational authorities to pay enough attention to these points, Although the career prospect is out of universities areas of responsibility and it seeks a great national attempt.

Key words: Educational motivation, Students, Motivation related factors, University of Medical Sciences

* **Correspondence:** Fundamental & Nursing Management Dept., School of Nursing & Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran.

• **Tel:** 0171-4426900

• **Fax:** 0171-4425171

• **Email:** roohi_43@yahoo.com